

Задорожна М. П.,
студентка V курсу групи ОМА-22-3;
науковий керівник:
Колісник О. П.,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку та консалтингу;
Державний податковий університет

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА

Державне управління охоплює велику сферу діяльності держави. Воно поширюється на всі сфери життя суспільства: економічну, політичну, соціальну, духовну. Податкова політика і державний податковий контроль, що проводяться державою, забезпечують ефективну участь держави в економічній сфері.

Поняття податкового контролю закріплено у ст. 61.1 Податкового кодексу України, в якій визначено, що податковим контролем визнається система заходів, що здійснюються органами управління та координуються центральним органом виконавчої влади, спрямованих на контроль за достовірністю, повнотою та своєчасністю розрахунків податків, встановленому Податковим кодексом України [2].

Говорячи про актуальність даного питання, досить згадати, що податковий контроль має велике значення для забезпечення стабільності та прозорості бюджетної системи держави, оскільки він дозволяє вчасно виявляти недоїмки та забезпечувати правильну сплату податків, що в свою чергу забезпечує фінансову стабільність та розвиток країни.

Важливе місце у системі податкового адміністрування відведено організації податкового контролю з податку прибуток. Незважаючи на змінну питому вагу податку на прибуток у формуванні доходної частини бюджету на різних етапах розвитку національного господарства України (рис. 1), він є одним із основних інструментів податкової політики держави. Податок з прибутку виконує як фіскальну функцію з акумулювання коштів у відповідних бюджетах, так й регулюючу, що дозволяє державі активно фінансувати програми з розвитку.

Необхідність посилення контролю над правильністю обчислення податків пов'язана з тим, що відбулися якісні зміни у порядку стягування податків за умов ведення самостійної системи податкового обліку. Тобто виникає нагальна потреба своєчасно відслідковувати і правильно

застосовувати норми податкового контролю, які змінюються і оновлюються. Дослідження цих перетворень, безперечно, дозволить якісно організувати систему державного податкового контролю, підвищити його результативність.

Рис. 1. Структура податку на прибуток в податкових надходженнях та в доходній частині зведеного бюджету за 2017-2021 роки, % [1].

Після подій лютого 2022 року, нардепи полегшили шок для бізнесу від початку військового стану, запровадивши податкові пільги та послабивши вимоги до звітності.

3 березня Верховна Рада прийняла два закони про відстрочення сплати податків і подання звітності, введення мораторію на всі види податкових перевірок і звільнення від відповідальності тих, хто вчасно не сплачує податки.

3 27 травня податкові органи можуть ініціювати або продовжувати позапланові камеральні перевірки, реальні та документальні за зверненнями платників податків [3].

Підставами для цього є наявність відомостей про реорганізацію, ліквідацію, зняття з реєстрації, звернення до бюджетного відшкодування ПДВ, декларування від'ємного ПДВ на суму понад 100 тис. грн., порушення валютного законодавства щодо строку повернення валюти. Надходження виручки або товарів від зовнішньоекономічних операцій.

Для решти випадків мораторій на перевірки діятиме до закінчення воєнного стану.

І тут можна відзначити глобальні проблеми податкового контролю.

1. Перші проблеми виникли вже 15 липня, це дата, до якої ДПС України дозволила реєструвати податкові накладні в ЄРПН за попередні періоди (лютий, березень, квітень, травень 2022 року). Більшість платників податків зареєструвало податкові накладні саме 15 липня, вважаючи його останнім терміном реєстрації. Але податківці вирішили інакше. Протягом серпня-вересня було проведені камеральні перевірки і більшості платників податків прийшли листи з вимогою зняти податковий кредит за податковими накладними, що зареєстровані 15 липня, як з порушенням терміну реєстрації. Це призвело до значних втрат податкового кредиту у платників податків в умовах військового часу, значних донарахувань до сплати до бюджету, значної кількості скарг платників податків. Можна навести власну позицію, що пунктом 69.1 ст. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу визначено, що платники податків, які мають можливість своєчасно виконувати податкові обов'язки щодо дотримання термінів сплати податків та зборів подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 цього Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових накладних, розрахунків коригування, звільняються від відповідальності за несвоєчасне виконання таких обов'язків, граничний термін виконання яких припадає на період, починаючи з 24 лютого 2022 року до дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Податкового Кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» за умови реєстрації такими платниками податкових накладних то розрахунків коригування в ЄРПН до 15 липня 2022. Виходячи з наведеного вважаємо, що податкові накладні, що зареєстровані 15 липня 2022 року зареєстровані в термін, адже таке трактування впливає з п. 201.10 ст. 201 Податкового кодексу України щодо останнього дня реєстрації, який включає 15 липня 2022 року, який є головним законодавчим актом щодо нарахування та сплати податків, зокрема ПДВ.

2. Другою проблемою є блокування податкових накладних.

Так, помічено тенденцію вибухового зростання певних показників прямо під час збору даних. Наразі приблизно 11 тис. платників ПДВ отримали статус ризикових. До того ж заблоковано понад 2 млн ПН. Через таку критичну ситуацію Спілка Українських Підприємців вирішила звернулася до Президента з метою доручення КМУ врегулювати проблемні питання [4].

Більшість блокувань, на думку бізнесу, є нелогічними, виходять за межі розумних критеріїв і створюють перешкоди саме для чесного бізнесу, і абсолютно не мають ефекту для руйнування схем ухилення від оподаткування ПДВ.

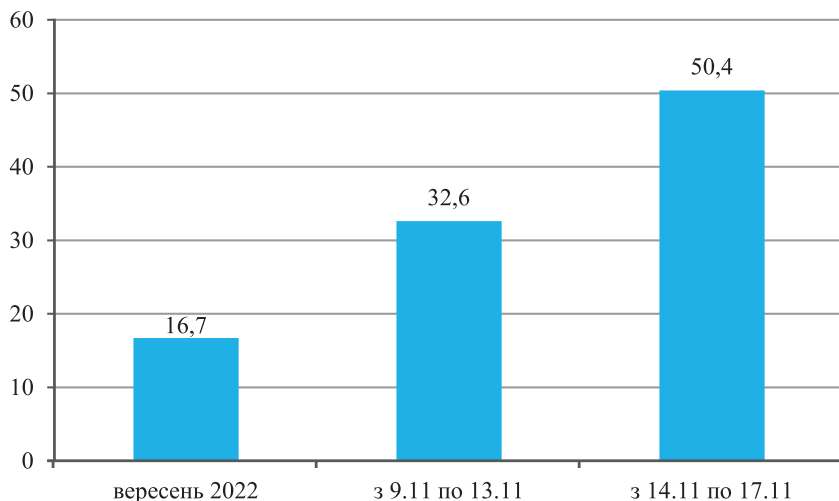

Рис. 2. Результати дослідження зіткнення бізнесу з блокуванням накладних

Джерело: результати опитування Центру розвитку підприємництва та експорту. Опитано 507 респондентів

Отже, з метою підвищення якості податкового контролю з визначення правильності нарахування та сплати податків слід визначити нові стратегічні напрямки перевірки. Використання цих напрямів у процесі проведення податкового контролю дозволить забезпечити якісно новий зміст податкового контролю, який не передбачає каральних функцій до сумнівних платників податків.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
2. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12 травня 2022 року №2260-IX.
4. Офіційний сайт Державного Казначейства України. URL: <https://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 29.08.2022).